

centrum ex 14.09
beelden po 2013
de kunst si t/m
emmen tie 19.01
2014

takken- en stamverband

werken van dick van arkel

“Als kind tekende ik vaak met plezier bomen, maar wanneer daarna de lucht tussen de takken moest worden ingekleurd, waarvoor ik een hoop moest priegelen tussen de takken, verloor ik mijn plezier. Dat was huiswerk.” De ruimte tussen de takken hield Dick van Arkel (1950, Den Haag) dus al op jonge leeftijd bezig. Nu beschouwt de kunstenaar deze gebieden voor een belangrijk deel het onderwerp van zijn werk.” Stel je hebt een schilderij waarop een boom staat – dan lijkt de boom het onderwerp. Maar je kunt ook naar de ruimte naast de boom, om de boom, achter de boom kijken; die ruimte kan ook het terrein van je interesse worden”.

Van Arkels belangstelling voor ruimte in de schilderkunst stamt uit het verleden, is een onderdeel van de geschiedenis van de schilderkunst. Dat op een paneel of doek een ruimtelijke voorstelling kon worden gecreëerd, was na de Middeleeuwen een sensationele ontdekking. Het schilderij was een plat ding aan een vlakke wand, maar door de lijst keek de beschouwer als het ware door een raam in een andere wereld. In de Hollandse 17e eeuw (een wereld die van Arkel goed kent, als gevolg van 35 jaar werken in de grote kunstmusea van Amsterdam, waaronder het Rijksmuseum), zie je de prachtigste voorbeelden van zulke kijkjes in andere ruimtes: wat voorwerpen op een tafel, een hoek van een kamer met enkele mensen, een landschap enzovoort. Dat landschap was ‘daar’. Niet hier; daar.

Een schilderij was altijd iets ‘daar’. Maar sinds het einde van de 19e eeuw gingen schilders het belang van het oppervlak van het doek meer benadrukken. Gaandeweg in de vorige eeuw ging het schilderij-als-ding het winnen van het schilderij-als-voorstelling. Het schilderij werd zichzelf. ‘Daar’ werd ook ‘hier’.

We zien dit in het werk van Van Arkel terug. Een boom staat op zekere afstand van ons, door zijn maat kunnen we zelfs een schatting doen over de afstand. Hij is kleiner dan de werkelijkheid, dus is er afstand. Maar hij is met zijn gezaagde takken heel materieel aanwezig, hier op deze wand en daardoor nabij. De takken die van Arkel in zijn werk toepast naast allerlei andere materialen, zijn geen verkleining van de werkelijkheid, maar werkelijkheid. Hij past ze grafisch toe als lijnen die ruimtes afbakenen of die door ruimtes getrokken worden. Met deze takken, maar ook met stukken mdf, stukken perspex en andere materialen construeert van Arkel een nieuwe ruimte. Er is altijd sprake van een constructie. Dit is evident in de werken die uit verschillende delen zijn opgebouwd, maar zelfs in de klassieke rechthoek van een doek of paneel is sprake van een samenstel van onderdelen. Dit is de reden waarom van Arkel vaak het woord verband gebruikt. Hij schept een verband tussen onderdelen en doet dit bij voorkeur met tegengestelde elementen. In zijn visie is een goed schilderij een constructie van tegenstellingen die niettemin een eenheid vormen. Hij verwijst naar het begrip selfcontaining wholeness. Van Arkel heeft een voorkeur voor werken met weinig hiërarchie. Hij vindt het mooi als de delen gelijkwaardigheid bezitten. Het positieve even krachtig is als het negatieve.

Tenslotte komen we bij het punt dat van Arkel vaak natuurelementen gebruikt. Hij zaagt bomen, monteert takken, schildert landschappen of fragmenten daarvan, soms wat figuratiever, dan weer wat abstracter, maar steeds is de natuur aanwezig. In de tentoonstelling Takken- en Stamverband gaat het vaak om een boom. In het verleden werd vaak de menselijke figuur in zijn werk aangetroffen en vormden van Arkels werken vaak statements over de mens in zijn wereld. Gaandeweg zijn de menselijke figuren verdwenen en bleef “de wereld” over. En dan niet de door mensen gecreëerde wereld, maar de natuurlijke wereld. Het lijkt er op dat boom de mens heeft vervangen. “Niet helemaal waar,” zegt de kunstenaar, “de mens is nog steeds aanwezig. In levende lijve zelfs – het is de beschouwer”.

Scan deze QR-code en zie Dick van Arkel vertellen over zijn werk. De QR-code is beschikbaar gesteld door www.smartqrcode.nl.

Centrum Beeldende Kunst Emmen
wo t/m zo 13.00 -17.00 uur
open op erkende feestdagen behalve:
30 april, 25 en 31 december, 1 januari

Ermerweg 88b
7812 BG Emmen
cbk@emmen.nl
www.cbkemmen.nl

Tentoonstellingen
Kunstuitleen
Educatie
Beelden Buiten